

Tunnepeikot Nyyhky, Äksy, Säikky ja Hymy tutustuttavat lapsia tunteisiin

Miltä sinusta tuntuu silloin, kun olet surullinen? Missä kohtaa suru tuntuu kehossasi? Mikä sinua auttaa, kun tunnet surua? Lapset pohtivat näitä kysymyksiä tunnepeikkojen Nyyhkyn, Äksyn, Säikyn ja Hymyn kanssa päiväkodeissa. Tunnetaidot eli tunteiden nimeäminen, tunnistaminen ja säätely ovat taitoja, jotka kehittyvät vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. Tunnekasvatukseen on kehitetty

useita interventio-ohjelmia, joista yksi, varhaiskasvatukseen kehitetty Papilio-ohjelma on tutkimuskohteena Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksella.

Viime aikoina tunnetaitojen oppimisesta on puhuttu paljon mediassa. Tunnetaitojen vahvistaminen on esitetty yhdeksi ratkaisuksi lasten aggressiivisen käyttäytymisen ongelmien selvittämiseen tai syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn. Lapsen taidot tunnistaa erilaisia tunteita ja tulla toimeen niiden kanssa kehittyvät vähitellen. Lapsi tarvitsee tunteiden oppimiseen, erityisesti tunteiden sanoittamiseen, aikuisen tukea. Tunnetaidot ovat vahvasti yhteydessä käyttäytymiseemme. Tunteiden säätely ja sosiaalisesti vastuullinen toiminta ovat merkityksellisiä muun muassa oppimisen, koulumenestyksen, vertaissuhteiden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta.

Papilio-ohjelma tukee sosioemotionaalisen kompetenssin kehittymistä

Papilio-ohjelma on kehitetty Saksassa 3–7-vuotiaiden lasten sosioemotionaalisen kompetenssin ja sosiaalisesti vastuullisen käyttäytymisen tukemiseen. Ohjelman ytimessä ovat lapsen mielikuvitusta ja kiinnostusta virittävien menetelmien, kuten satujen, laulujen ja tunnepeikkohahmojen, hyödyntäminen tunnetaitojen harjoittelussa. Tunnepeikot Nyyhky, Äksy, Säikky ja Hymy tutustuttavat lapset surun, vihan, pelon ja ilon perustunteisiin. Päiväkodissa lapset tutustuvat yhdessä varhaiskasvattajien kanssa kuhunkin perustunteeseen noin viikon ajan. Tunteista, niiden ilmenemisestä, syistä ja niiden kanssa toimeen tulemisesta

tunteet ovat sallittuja, mutta niiden ilmaisemisessa täytyy huomioida se, miltä toisesta tuntuu. Peikkohahmot ja niiden äänet ovat auttaneet lapsia pääsemään syvemmälle tunteiden pohtimiseen. Yhteisten keskustelujen kautta on löydetty hyviä keinoja omien ja toisten tunneperäisen käyttäytymisen ymmärtämiseen. Nämä ovat taitoja, jotka ovat erityisen tärkeitä lasten arjessa ja vuorovaikutuksessa sekä tällä hetkellä että tulevaisuudessa.

Merja Koivula, Riitta Viitala ja Marja-Leena Laakso

Papilio-ohjelma lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseen ja itsesäätelypulmien ennaltaehkäisyyn -hanke on Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen ja Turun yliopiston Rauman opettajankoulutuslaitoksen tutkimushanke, jota johtavat vararehtori, professori, Marja-Leena Laakso ja tutkijatohtori Merja Koivula (KLA). Heidän lisäksi hankkeessa ovat tutkijoina lehtori Riitta Viitala (KLA), yliopistonlehtori Marita Neitola (Turun yliopisto, Rauman OKL) ja väitöskirjan tekijä Päivi Salo. Hanke on saanut rahoitusta Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Lue lisää:

Papilio-ohjelma: www.papilio.de ja

Papilio-ohjelman Suomeen tuonut Lapset ensin -yhdistys www.lapsetensin.fi

Merja Koivula työskentelee tutkijatohtorina Jyväskylän yliopiston **kasvatustieteiden laitoksella**, varhaiskasvatustieteen oppiaineessa. Hän toimii Papilio-ohjelmaan liittyvän tutkimuksen johtajana yhdessä Marja-Leena Laakson kanssa sekä Papilio-ohjelman kouluttajana päiväkotien henkilökunnalle. Lasten sosioemotionaalisten taitojen lisäksi Merja Koivulan muita tutkimusintressejä ovat muun muassa

lasten toiminta digitaalisten teknologioiden kanssa sekä lasten vertaisoppimiseen, vuorovaikutukseen ja leikkiin liittyvät teemat.

Riitta Viitala työskentelee erityispedagogiikan lehtorina Jyväskylän yliopiston **kasvatustieteiden laitoksella**. Papilio-tutkimushankkeessa hänen kiinnostuksensa kohteena ovat erityisesti varhaiskasvattajien käsitykset omasta roolistaan ohjelman

toteuttamisessa. Riitta Viitala tutkii myös sitä, miten kehityksen ja oppimisen tuki voidaan tarjota lapsille inklusiivisessa, kaikille yhteisessä varhaiskasvatuksessa lasten osallisuus ja sosiaalinen osallisuus huomioiden.

Professori **Marja-Leena Laakso** työskentelee Jyväskylän yliopiston koulutuksesta vastaavana **vararehtorina**. Hän on tutkinut pienten lasten kielellistä kehitystä ja lasten sosioemotionaalisen kehityksen tukemista useissa tutkimushankkeissa, joista Papilio-ohjelma on yksi. Marja-Leena Laakso johtaa Papilio-ohjelman käyttöönottoa ja vaikuttavuutta selvittävää tutkimushanketta. Hän on ollut keskeisesti myötävaikuttamassa siihen, että ohjelmaa saatiin pilotoida suomalaisissa päiväkodeissa.

Lähetä palautetta kirjoittajille: merja.e.koivula@jyu.fi

Kuvassa kirjoittajat Merja Koivula (vas.), Riitta Viitala ja Marja-Leena Laakso. Kuva: Martti Minkkinen.

Teemakuva: © Papilio e.V.; tekstissä oleva kuva: päiväkotilasten keksimiä ratkaisukeinoja vihaisuuteen, kuva: Merja Koivula.